



Foto: Ilze Pētersone

"Apšu" saimniekam mantojumā līdz ar māju nācis zemes gabals ar jau sastādītiem ziemas ķīplokkiem, kas pamudinājis pievērsties to audzēšanai lielākā apjomā. Attēlā: Ilze un Juris Supes ar jauno ķīploku ražu, kas tiek kaltēta kupolmājā.

Nojaukt vai saglabāt

Netālu no Slišānu sētas savu vecvecāku mājas "Apses" atjauno arī **Juris Supe** ar sievu **Ilzi**. Mantojumā saņemtā dzīvojamā ēka bijusi tik bēdīgā stāvoklī, ka prātojis, vai gudrāk nebūtu nojaukt. Tomēr sekojis tēva padomam un simtgadīgos baļķus atstājis konstrukcijā. Pēc astoņu gadu darba pirmais stāvs būšot gatavs ap Ziemassvētkiem. Abu dēli Francis un Alberts nevarot vien sagaidīt, kad notiks pārceļšanās uz jauno dzīvesvietu.

Apslēptos pieclatniekus meklējot

Navigācijas ierīcēm nepalīdz arī nesen uzstādītā iespaidīgā mājas zīme, kuru saimnieks izgatavojis pats savām rokām. "Apses" tās neatrod, toties ceļu parāda ierakstam "Senlietu kolekcija Stabļovā", kas turpat vien atrodas. Senu lietu vākšana ir Jura Supes un viņa dvīņubrāļa Jāņa aizraušanās – apslēptos dārgumus sākuši meklēt, vēl bū-

dami puišēji. "Vectēvs stāstīja, ka viņam bijuši 52 pieclatnieki, kurus apracis zem liepas, un mēs te centīgi badijām zemi ar maziem irbuliņiem, bet neko neatradām," bērniņas piedzīvojumu atceras Juris. Laime uzsmaidījusi pirms diviem gadiem, tirot klētsaugšu no spaljiem. Uzgājuši saīni – vecu skolas burtnīcu, kurā bija ietīti kārotie sudraba naudas gabali. Laikam jau vecvec-

tēvs, no mākoņa maliņas redzot, cik sparīgi Juris, brāļiem piepalīdzot, ķēries pie māju atjaunošanas, nolēmis, ka laiks puikas aplaimot... Pieclatniekus viņi paturēja piemiņai.

"Apšu" atdzimšana sākusies tieši ar klēti, dzīvojamās ēkas remonts tolaik nav bijis padomā. Nomainīta sapuvusi grīda, un telpa pamazām piepildīta gan ar senlietām no pašu mājām, gan atradumiem ar metāla detektoru no tuvējiem laukiem,

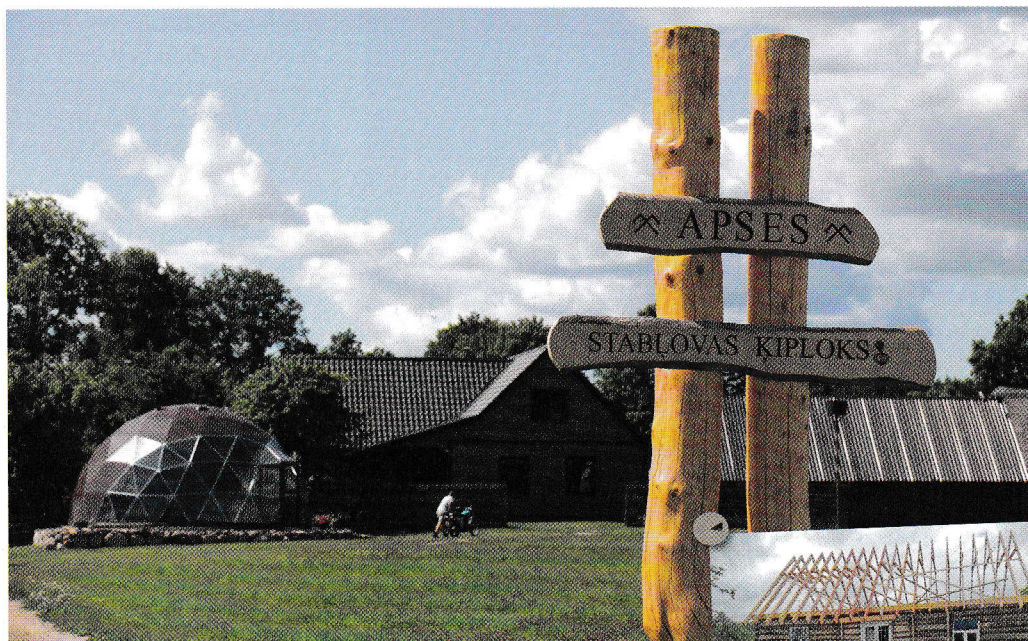
piemēram, 1793. gadā kaltu naudu. Šeit draudzīgi sadzīvo Dievmātes statuja ar Ļeņinu, blakus rāmi klusē vecie pulksteņi un citi mehānismi, toties gramofons, kad saimnieks to uzvelk ar rokturi, sparīgi ieskanas čerkstošā balsi. Vēl platei skanot, Juris izstumj motociklu "Minska", ar kuru parasti vizinot bērnus un jaunkundzes, taču šoreiz viņa labvēlība tiek arī šo rindu autorei. Padomju laika braucamrīki ir vēl viena senlietu kolekcijas sastāvdaļa. Pirms pāris gadiem brāļi atjaunojuši par 1200 eiro Rēzeknē pirktu sestā modeļa "Žiguli", kas veiksmīgi izturējis tehnisko apskati un tiek izīrēts. Uz visu šo mantību no ierāmēta fotoattēla ar vieglu smaidu sejā nolūkojas viņa vecmāte un vecaistēvs Lidija un Vincents.

Saskatījās draugu kāzās

Nav Juris mācīties būvniecību vai kokapstrādi, palīdzējusi darba pieredze lielajā Kotiņu zemnieku saimniecībā, kas turpat Apsēm kaimiņos, un vērtīgi padomi tīmeklī, bet sieva piebilst, ka viņam vienkārši ir ķēriens. Profesionālus aicinājis palīgā tikai jumta nomaīnai, piebūves celtniecībai, kā arī nama ārējai apdarei ar koku, kur ieguldīti ar finanšu institūcijas "Altum" starpniecību no valsts saņemtie pieci tūkstoši eiro mājas siltināšanai.

Studējis vides inženierus Rēzeknes Augstskolā, taču ne brīdi nav pavadījis profesijā viena iemesla dēļ – būtu jāstrādā Rēzeknē, kas tolaik nešķīta pievilcīga pilsēta, un latgaliski tur runā aplam – citādi nekā viņa dzimtajā pusē. Tagad strādā par šoferi uz neatliekamās palīdzības auto un brīvo laiku velta ģimenei, mājai, lauksaimniecībai un savam vaļaspriekam senlietām.

Vīra plānus atbalsta Ilze. "Kad satikāmies, Juris prasīja, vai esmu ar mieru, ka atjaunosim "Apses", un es teicu – jā. Patlaban esam manu vecāku mājā Baltinavā, kas ir laba vieta dzīvošanai, taču saprotu, ka tur viņš



Nupat Juris uzstādījis paša rokām gatavotu mājas zīmi. Viņam padodas gan kopakstrāde, gan būvniecība, ne velti vecvecāku mājas atjaunošanā (attēls apakšā) daudz ko paveicis saviem spēkiem.

nekad nejustos kā saimnieks." Liktenīgā saskatīšanās notikusi draugu kāzās otrajā dienā. Kurā virzienā abi bija lūkojušies pirmajā, kas to lai atceras?

Atšķirībā no Jura, kuru pilsētas dzīve nevilināja, Ilze to izbaudījusi 11 gadus – studijās Rīgas Pedagoģijas un vadības

augstskolā par pirmsskolas un sākumskolas skolotāju, maģistros skolvadībā un arī Jelgavā ekonomikā, kā arī strādājot bērnu dārzā un Izglītības un zinātnes ministrijā. "Kad brīvdienās atbraucu uz Baltinavu pie vecākiem, katru reizi, kad atkal vajadzēja doties uz Rīgu, man gribējās raudāt, jo lauki ir tuvi, es taču esmu šeit uzaugusi." Iespējams, sajūtas būtu citas, ja pilsētā nodibinātu ģimeni, viņa prāto, tomēr nospriež, ka augšā viss tiek sakārtots, kā vajag. Pat pēc septiņiem gadiem, kopš atgriezusies uz pastāvīgu dzīvi dzimtajā pusē, joprojām novērtējot svētdienas vakarus, kad nav jābrauc uz Rīgu. Strādā pie brāļa zemnieku saimniecībā "Riekstiņi" un "Amatnieki" par projektu vadītāju. "Laukos vajag darbu, nevar dzīvot tikai no tīras mīlestības, svaiga gaisa un kazas kūti," nosmej Ilze.

Mantojumā arī ķiploki

Mantojumam līdzī nācis zemes gabals ar jau sastādītiem ziemas ķiplokiem, kas nākamajā gadā, pašiem par brīnumu, devis labu ražu un ģimenes budžetam – papilddienākumu. Pa šiem gadiem ķiploku lauks ir krietni paplašinājies, klāt nākot arī ķir-

žojumu nogaršošanu – no ķiplokiem šeit top arī pulveris, pārsļas un pesto. "Tā bija lētākā un ātrākā būve, kas kopā ar pamatiem, kurus taisīju pats, izmaksāja ap desmit tūkstošiem eiro," stāsta Juris.

Ilzei kā speciālistei padodas projektu rakstīšana, tāpēc finansiāls atbalsts iegūts arī no Lauku atbalsta dienesta – kā mazie lauksaimnieki par projektiem piešķirto naudu iegādājušies traktoru, piekabi, stādāmo mašīnu, rušinātāju. Par pašvaldības piešķirto naudu nopirkta ķiploku tīrāmā mašīna.

Uz tirgu nevajagot braukt, jo pārdošana labi veicas gan ar feisbuka sludinājumu palīdzību, gan mājas kafējnīcas laikā, kas 26. augustā "Apsēs" notiks jau trešo reizi. Kā rāda pieredze, ļaunžu interese ir liela – pāris dienās te iegriežas ap 200 apmeklētāju. Kafējnīcu viņi rīko kopā ar brāļa Jāņa saimniecību, kas ražo medu, tāpēc nosaukuši par "Stabļovas ķiploks un medus". Komandai jābūt, Ilze nosaka, citādi vieniem to pasākumu pavilkt nav iespējams.

Viesiem, kas pošas uz šo pusi, jāreķinās, ka nepieciešama speciālā caurlaide. Vietējos pierobežas tuvums netraucē, tikai redz uz ceļa stāvam pa kādam robezsargu automobilim, kas drošības sajūtu tikai palielina. Šad un tad pārlido helikopters, kas meklē nelegālos iecelotājus. Kad kāds lieku reizi pajautā, kāda dzīve pierobežā, skan atbilde – te taču ir Eiropas sākums! 

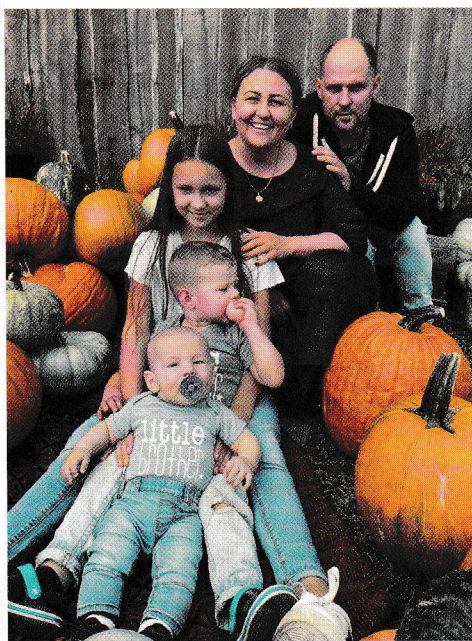


Foto no Supes ģimenes arhīva

Ķiplokiem pievienojušies ķirbi. Attēlā: Saimnieki ar jauno ražu un jauno paaudzi – abu dēliem un Jura meitu no iepriekšējām attiecībām.



Foto: Ilze Pētersone

bjiem. Rezultāts ik reizi atšķiras, piemēram, pagājušajā gadā no 0,7 hektāriem ievāktas 1,5 tonnas, šosezon no 0,8 hektāriem – 900 kilogramu ķiploku. Ar ķirbjiem ir līdzīgi.

Sausums ietekmējis gan ražas apjomu, gan novākšanas laiku – šogad ķiploku talka bija jārīko par pāris nedēļām agrāk nekā citgad. Pēc novākšanas tie jāapžāvē. Supes savējos salikuši kupolmājā, kas uzbūvēta pērn par Balvu novada pašvaldības rīkotajā grantu konkursā jaunajiem lauksaimniekiem iegūto daļējo atbalstu, lai būtu kur uzņemt tūristus un rīkot ra-



Foto no Supes ģimenes arhīva

Ķiploku apstrādē palīdz tehnika. Attēlā: Juris ar ķiploku tīrītāju, kas iegādāts ar pašvaldības atbalstu.